NORAKSTS
Lieta Nr.A420445711
A04457 – 11/43

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā 2011.gada 7.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis G.Ploriņš,

piedaloties pieteicējas *B.G.* pārstāvei zvērinātai advokātei Ilzei Plakanei,
atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei *N.B.*,
atklātā tiesas sēdē 2011.gada 16.novembrī izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *B.G.* pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2011.gada 21.janvāra lēmuma Nr.09-5/898 atcelšanu daļā, ar kuru viņai uzlikts pienākums atmaksāt ģimenes valsts pabalsta un bērna kopšanas pabalsta pārmaksu par laika periodu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2011.gada 21.februārī saņemts *B.G.* (turpmāk arī pieteicēja) pieteikums par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk arī atbildētājs vai Aģentūra) direktores 2011.gada 21.janvāra lēmuma Nr.09-5/898 (turpmāk arī Lēmums) atcelšanu daļā, ar kuru viņai uzlikts pienākums atmaksāt ģimenes valsts pabalsta un bērna kopšanas pabalsta pārmaksu par laika periodu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2011.gada 25.februāra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem konstatējams turpmāk norādītais.

[2.1] 2010.gada 3.decembrī Aģentūras Starptautisko pakalpojumu nodaļas Pabalstu koordinācijas daļa pieņēma lēmumu Nr.17334 „Par valsts sociālo pabalstu pārmaksas atgūšanu" (turpmāk arī Sākotnējais lēmums), ar kuru nolēma pieteicējai konstatēt un pieprasīt atmaksāt līdz 2011.gada 31.janvārim pārmaksāto ģimenes valsts pabalstu un bērna kopšanas pabalstu Ls 437,75 apmērā par periodu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 30.septembrim.

[2.2] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja Aģentūrā, un atbildētājs ar Lēmumu nolēma: 1) atcelt Sākotnējo lēmumu daļā par aprēķināto ģimenes pabalsta pārmaksu par periodu no 2009.gada 1.jūlija līdz 2009.gada 30.septembrim; 2) uzdot Aģentūras Starptautisko pakalpojumu nodaļas Pabalstu koordinācijas daļai aprēķināt ģimenes valsts pabalsta pārmaksu par periodu no 2009.gada 1.jūlija līdz 2009.gada 30.septembrim Ls 8,00 mēnesī apmērā.

[3] Nepiekrītot Lēmumam daļā par ģimenes valsts pabalsta pārmaksu, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot to atcelt turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[3.1] Pieteicēja norāda, ka viņai no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada septembrim Aģentūra aprēķināja un izmaksāja ģimenes valsts pabalstu un no 2007.gada 1.jūnija līdz 2007.gada 20.augustam aprēķināja un izmaksāja bērna kopšanas pabalstu par meitu *E.P.* Bērna tēvs *A.P.* no 2006.gada 1.augusta ir nodarbināts Īrijas Republikā un kopš tā brīža saskaņā ar Padomes 1971.gada 14.jūnija regulu „Par sociālā nodrošinājuma shēmu iemērošanu darba ņēmējiem un to ģimenēm, kas pārvietojas Kopienas teritorijā" (turpmāk – Regula Nr.1408/71) viņam radās tiesības pieprasīt ģimenes pabalstu Īrijas Republikā. Regula nosaka, ka ģimenes pabalsts ir uzskatāms par izmaksātu ar brīdi, kad personai ir radušās tiesības šādu pabalstu pieprasīt un saņemt. Faktiski ģimenes pabalsts pirmo reizi Īrijas Republikā *A.P.* izmaksāts tikai 2009.gada 15.oktobrī, tas ir ar brīdi, kad Aģentūra pārtrauca ģimenes valsts pabalsta izmaksāšanu pieteicējai.

[3.2] Ne no Valsts sociālo pabalstu likuma, ne no Regulas Nr.1408/71 un Padomes 1972.gada 21.marta regulas Nr.574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr.1408/71 (turpmāk – Regula Nr.574/72), neizriet, ka pieteicējai bija pienākums paziņot Aģentūrai par to, ka bērna tēvs saņem ģimenes pabalstu un atteikties no šī pabalsta saņemšanas Latvijas Republikā, ņemot vērā to, ka nebija zināms, vai pabalsts Īrijas Republikā vispār tiks piešķirts un par kādu laika periodu. Pieteikšanās pabalstam nevar būt par pamatu uzskatam, ka ir mainījušies Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta pirmajā daļā minētie apstākļi un iestājušies 20.panta pirmās daļas 2.punktā ietvertie nosacījumi pabalsta izmaksas pārtraukšanai.

Ņemot vērā to, ka bērna tēvam *A.P.* ģimenes pabalsts Īrijas Republikā tika piešķirts un izmaksāts tikai 2009.gada 15.oktobrī, pieteicēja uzskata, ka, ja viņa būtu paziņojusi, ka bērna tēvs ir pieteicies pabalsta saņemšanai Īrijas Republikā un uz tā pamata viņai tiktu pārtraukta pabalsta izmaksa Latvijā, tad laika posmā no 2007.gada 1.jūlija līdz 2009.gada 15.oktobrim neviens no viņiem par bērnu nebūtu saņēmis ģimenes pabalstu, ne no vienas valsts.

[3.3] Pieteicēja norāda, ka Īrijas Republikā, izmaksājot ģimenes pabalstu *A.P.* par periodu no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 31.maijam, bija zināms, kādā apmērā Latvijā pieteicēja jau saņem ģimenes pabalstu, jo pretējā gadījumā Īrijas kompetentā iestāde nevarēja zināt, kādā apmērā par šo periodu ir jāveic piemaksa pie Latvijā izmaksātā pabalsta.

[3.4] Aģentūra Lēmumā norādījusi, ka viena vecāka nodarbinātības gadījumā, atbildīga par pabalstu izmaksu ir šī vecāka nodarbinātības valsts un otra vecāka dzīves vietas valstij jāveic abu iesaistīto valstu pabalstu apmēru salīdzināšana un starpības gadījumā jānodrošina tās izmaksa. Neskatoties uz šo noteikumu ne no Sākotnējā lēmuma, ne Lēmuma nav saprotams, kad ir notikusi izmaksājamo un izmaksāto pabalstu apmēru salīdzināšana starp Latviju un Īriju, un kādu informāciju un kad Aģentūra ir sniegusi Īrijas kompetentajai iestādei.

[3.5] Pieteicēja uzskata, ka atbildētājs nav sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju Īrijas kompetentai iestādei. Ja Īrijas kompetentā iestāde pieprasīja ziņu sniegšanu 2007.gadā, tad Aģentūrai vajadzēja apturēt pabalsta izmaksāšanu sakarā ar to, ka pabalsta izmaksāšana tiek garantēta Īrijā, bet ja ziņu sniegšana un salīdzināšana notika 2009.gadā, pirms pirmā pabalsta

izmaksas bērna tēvam Īrijā, atskaitot Latvijā izmaksāto pabalstu par 2006.gada 1.septembri līdz 2007.gada 31.maiju, tad Latvijas pusei bija jāsniedz informācija par visiem pieteicējai izmaksātajiem pabalstiem un Īrijas kompetentai iestādei būtu bijis jāveic tikai trūkstošās summas piemaksa par periodu no 2007.gada 1.jūnija.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2011.gada 30.martā saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums *(lietas 21. – 23.lapa)*. Savā rakstveida paskaidrojumā tiesai atbildētājs paskaidro, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt turpmāk minēto iemeslu dēļ.

[4.1] Atbildētājs norāda, ka Lēmums pieņemts, pamatojoties uz sekojošām tiesību normām: 1) Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta pirmo daļu, 15.panta trešo daļu, 19.pantu, 20.panta pirmās daļas 2.punktu; 2) Civillikuma 7.pantu; 3) Regulas Nr.1408/71 13.panta 2.punkta a) apakšpunktu, 73.,75.pantu; 4) Regulas Nr.574/72 10.panta 1.daļas a) punktu; 5) Likuma „Par valsts pabalstu izmaksu laika periodā no 2009.gada līdz 2012.gadam" 4.pantu; 6) Ministru Kabineta noteikumu Nr.562 *(spēkā līdz 2009.gada 20.oktobrim)* 8.punktu; 7) Administratīvā procesa likuma 1.,7.,15.,17.pantu un 81.panta otrās daļas 3.punktu.

[4.2] Atbildētājs, atsaucoties uz augstāk minētajām tiesību normām un Civillikuma 7.pantā noteikto, norāda, ka pieteicējas nodoms, izbraucot no Latvijas, bija pastāvīgi, ar visu ģimeni, dzīvot Īrijā. Līdz ar to secināms, ka no 2009.gada 21.marta gan pieteicējas, gan bērna *E.P.* pastāvīgā dzīvesvieta ir Īrija, līdz ar to pieteicējai nebija tiesību turpināt saņemt Latvijas sociālos pabalstus pēc izbraukšanas no Latvijas.

[4.3] Pieteicējai, saskaņā ar Valsts sociālo pabalstu likuma 19.pantu, pirms izbraukšanas no Latvijas uz pastāvīgu dzīvi Īrijā bija pienākums nekavējoties informēt Aģentūru par savu un bērna izbraukšanu no valsts, jo bija iestājušies apstākļi, kas ir par pamatu pabalsta izmaksas pārtraukšanai.

[4.4] Pieteicēja neinformēja Aģentūru par to, ka bērna tēvs pieprasījis pabalstus Īrijas Republikā. Regulas Nr.1408/71 un Regulas Nr.574/72 nosacījumi ir piemērojami par periodu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam, laikā, kad pieteicēja ar bērnu dzīvoja Latvijā un bērna tēvs *A.P.* bija nodarbināts Īrijā. Primāri kompetentā valsts ģimenes pabalstu izmaksāšanā pieteicējas ģimenei šajā periodā saskaņā ar Regulas Nr.1408/71 73.pantu bija Īrija. Savukārt, ja Latvijas ģimenes pabalstu summa šajā periodā būtu bijusi lielāka par Īrijas izmaksājamo ģimenes pabalstu summu, Latvijai būtu pienākums veikt piemaksu starpības apmērā. Ievērojot Īrijas kompetentās iestādes sniegto informāciju, Latvijas ģimenes pabalstu summa ir mazāka par norādīto Īrijas ģimenes pabalstu summu. Līdz ar to Latvijai periodā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam nebija jāveic ģimenes pabalstu izmaksa pieteicējas ģimenei.

[4.5] Atbildētājs norāda, ka saskaņā ar regulu nosacījumiem, Īrijas kompetentā iestāde nolēma ģimenei piešķirt pabalstu arī par atpakaļejošu periodu, taču regulu noteikumi neparedz situāciju, ka ģimenes pabalsti varētu tikt saņemti pilnā apmērā no divām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Regulās ir noteikti noteikumi, kas paredzēti, lai novērstu pabalstu nelikumīgu pārklāšanos.

Tā kā Eiropas Savienības regulas prevalē pār nacionālajiem valstu tiesību aktiem, ir secināms, ka pieteicējas ģimene ir nelikumīgi saņēmusi ģimenes pabalstus par vienu un to pašu periodu no divām Eiropas Savienības dalībvalstīm pilnā apmērā un tā kā Īrija bija primāri kompetentā valsts ģimenes pabalstu izmaksā periodā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam un tās ģimenes pabalstu summa ir lielāka par Latvijas pabalstu summu, līdz ar to pieteicējas ģimenei Latvijā izmaksātie pabalsti periodā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam ir uzskatāmi par pārmaksātiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem apstākļiem.

Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar pieteicējas pārstāves un atbildētāja pārstāves tiesas sēdē paskaidroto, secina, ka pieteikums *ir noraidāms*.

[7] Lietā nav strīda par to, ka: 1) laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 30.septembrim pieteicēja saņēmusi ģimenes valsts pabalstu Ls 344 apmērā, bet no 2007.gada 1.jūnija līdz 2007.gada 20.augustam bērna kopšanas pabalstu Ls 79,35 apmērā *(lietas 34.lapa)*; 2) pieteicēja Latvijas Republikā nav nodarbināta no 2007.gada 29.maija; 3) pieteicējas vīrs *A.P.* Īrijā dzīvo no 2006.gada 23.jūlija, bet nodarbināts Īrijā no 2006.gada 1.augusta; 3) pieteicēja kopā ar meitu *E.P.* Īrijā dzīvo no 2009.gada 21.marta; 4) Īrijas kompetentā iestāde pieteicējas ģimenei 2009.gadā piešķīrusi ģimenes pabalstu arī par atpakaļejošu periodu, proti, par laika posmu no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 31.maijam veicot piemaksu pie Latvijā saņemtā pabalsta, bet laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 31.martam piešķirot ģimenes pabalstu pilnā apmērā. Tātad pēc būtības lietā nav strīda par to, ka ģimenes pabalstus (par meitu *E.P.*) pieteicējas ģimene par laika posmu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 30.septembrim saņēma vienlaicīgi divās Eiropas Savienības valstīs – Latvijā un Īrijā.

Lietā nav strīda arī par pieteicējas laika posmā no 2009.gada 21.marta līdz 2009.gada 30.septembrim saņemto ģimenes pabalstu Latvijā un šajā daļā Lēmums nav pārsūdzēts.

Lietā strīds ir par to, vai Aģentūra, konstatējot, ka pieteicējas ģimene laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam vienlaicīgi divās Eiropas Savienības valstīs – Latvijā un Īrijā – saņēmusi ģimenes pabalstus par meitu *E.P.*, pamatoti pieņēmusi Lēmumu par pabalsta pārmaksas konstatēšanu un tā atmaksas pieprasīšanu.

[8] Regulas Nr.1408/71 1.panta u) i) apakšpunkts noteic, ka „ģimenes pabalsti" nozīmē visus pabalstus aizvietojamās lietās vai skaidrā naudā, kas domāti, lai apmierinātu ģimenes izmaksas saskaņā ar 4.panta 1.punkta h) apakšpunktā paredzētajiem tiesību aktiem, izņemot I pielikumā minētos speciālos bērna piedzimšanas pabalstus. Regulas Nr.1408/71 13.panta 2.punkta

a) apakšpunkts noteic, ka uz darba ņēmēju, kas ir nodarbināts kādā no dalībvalstīm, attiecas šīs valsts tiesību akti, pat neraugoties uz to, ka viņš dzīvo citā dalībvalstī vai ka tā uzņēmuma vai tās personas juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kura viņu nodarbina, atrodas citā dalībvalstī. Regulas Nr.1408/71 73.panta 1.punkts noteic, ka darba ņēmējam, uz kuru attiecas kādas dalībvalsts, bet ne Francijas, tiesību akti, ir tiesības uz ģimenes pabalstiem, ko paredz pirmās dalībvalsts tiesību akti, tādiem viņa ģimenes locekļiem, kas dzīvo kādā citā dalībvalstī, tā, it kā viņi dzīvotu pirmajā valstī. Savukārt Regulas Nr.1408/71 75.panta 1.punkts noteic, ka gadījumos, kas minēti 73.panta 1.punktā, ģimenes pabalstus nodrošina tās valsts kompetentā institūcija, kuras tiesību akti attiecas uz darba ņēmēju.

Regulas Nr.574/72 10.panta pirmās daļas a) apakšpunkts noteic, ka tiesības uz pabalstiem vai ģimenes piemaksām, kas pienākas saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, kuros tiesību iegūšana uz šiem pabalstiem vai piemaksām netiek pakļauta nosacījumam par apdrošināšanu, darbu vai pašnodarbinātību, tiek apturētas, ja tā paša laika posma laikā un par to pašu ģimenes locekli pienākas pabalsti vienīgi atbilstīgi citas dalībvalsts attiecīgajiem tiesību aktiem vai, piemērojot regulas 73., 74., 77. vai 78. pantu, līdz šo pabalstu summai.

Ņemot vērā minēto tiesisko regulējumu, kā arī sprieduma iepriekšējā punktā konstatētos faktiskos apstākļus, tai skaitā, ka pieteicēja ar meitu *E.P.* laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam dzīvoja Latvijā un šajā laika posmā nebija nodarbināta, bet *E.P.* tēvs *A.P.* minētajā laika posmā gan dzīvoja, gan bija arī nodarbināts Īrijā, tiesa secina, ka atbildētājs pamatoti konstatējis, ka tieši Īrija bija primāri kompetentā valsts ģimenes pabalstu izmaksā laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam. Savukārt Latvijas Republikai ģimenes pabalsts jeb precīzāk piemaksa ģimenes pabalsta starpības apmērā būtu jāmaksā tādā gadījumā, ja Latvijas ģimenes pabalstu summa šajā laika posmā būtu lielāka par Īrijā izmaksājamo ģimenes pabalstu summu.

Konkrētajā gadījumā Latvijas ģimenes pabalstu summa šajā laika posmā bija mazāka, nekā Īrijas (EUR 166/mēnesī), tādējādi Latvijai laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam nebija jāveic ģimenes pabalsta izmaksa pieteicējai. Līdz ar to arī secināms, ka pieteicējai minētajā laika posmā izmaksātie ģimenes pabalsti ir uzskatāma par pārmaksātiem.

[9] Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" $27.^1$ panta pirmā daļa *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim)* noteica, ka aģentūras lēmumu par personai piešķirtā sociālās apdrošināšanas pakalpojuma vai valsts sociālā pabalsta pārmaksas atgūšanu izpilda Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Savukārt minētā panta trešā daļa noteica, ja personai nav piešķirts sociālās apdrošināšanas pakalpojums vai valsts sociālais pabalsts vai tā izmaksa pārtraukta, iepriekš piešķirto un izmaksāto sociālās apdrošināšanas pakalpojumu vai valsts sociālo pabalstu pārmaksu atgūst tiesu izpildītājs, pamatojoties uz Aģentūras amatpersonas izpildrīkojumu.

Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumu Nr.1609 „Noteikumi par bērna kopšanas pabalsta un piemaksas pie bērna kopšanas

pabalsta un vecāku pabalsta par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta un piemaksas piešķiršanas un izmaksas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.1609) 14.punkts noteic, ja pabalsta saņēmēja vainas dēļ ir nepamatoti saņemts pabalsts vai pabalsts un piemaksa, pabalsta vai pabalsta un piemaksas saņēmējam ir pienākums labprātīgi atmaksāt attiecīgo summu vai tā tiek ieturēta no nākamajos mēnešos izmaksājamiem valsts sociālajiem pabalstiem vai valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem, no kuriem atļauts izdarīt ieturējumus.

Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumu Nr.1517 „Noteikumi par ģimenes valsts pabalsta un piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta un piemaksas piešķiršanas un izmaksas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.1517) 24.punkts noteic, ka pabalsta saņēmēja vainas dēļ nepamatoti saņemto pabalsta un piemaksas summu pabalsta saņēmējs atmaksā labprātīgi vai tā tiek ieturēta no tiem valsts sociālajiem pabalstiem, kas personai izmaksājami nākamajos mēnešos un no kuriem atļauts izdarīt ieturējumus.

No minētajām tiesību normām cita starp ir secināms, ka gadījumā, ja tiek konstatēta bērna kopšanas pabalsta un ģimenes valsts pabalsta pārmaksa, kas notikusi pabalsta saņēmēja vainas dēļ, Aģentūra pieņem lēmumu par valsts sociālā pabalsta pārmaksas atgūšanu. Tātad Aģentūra ir tiesīga atgūt valsts sociālā pabalsta pārmaksu tikai tajā gadījumā, ja tiek konstatēta pabalsta saņēmēja vaina.

Vienlaicīgi tiesa norāda uz to, ka Aģentūra nepamatoti atsaukusies uz Noteikumu Nr.562 27. un 28.punktu, kā arī Noteikumu Nr.644 22. un 23.punktu, jo minētās tiesību normas uz Sākotnējā lēmuma pieņemšanas brīdi vairs nebija spēkā. Aģentūrai lēmums bija jāpamato ar tām sociālo pabalstu pārmaksas atgūšanas tiesību normām, kuras bija spēkā laikā, kad pieņemts attiecīgais lēmums par pārmaksas atgūšanu. Tomēr atbildētāja pieļautais procesuālais pārkāpums konkrētajā gadījumā ir atzīstams par maznozīmīgu, proti, par tādu, kas nav ietekmējis lietas rezultātu, jo pēc būtības identisks tiesiskais regulējums ir noteikts Noteikumu Nr.1517 24.punktā un Noteikumu Nr.1609 14.punktā.

[10] Valsts sociālo pabalstu likuma 19.pants noteic, ka pēc pabalsta piešķiršanas pabalsta saņēmējam ir pienākums nekavējoties informēt Aģentūru par apstākļiem, kas varētu būt par pamatu pabalsta izmaksas pārtraukšanai vai pabalsta apmēra grozīšanai.

No izskatāmās lietas materiāliem ir konstatējams, ka 2005.gada 1.septembrī Aģentūras Cēsu nodaļa pieņēmusi lēmumu Nr.3050, ar kuru, pamatojoties uz 2005.gada 29.augusta iesniegumu, pieteicējai par meitu *E.P.* piešķirts bērna piedzimšanas pabalsts un ģimenes valsts pabalsts *(lietas 40.lapa)*. 2005.gada 27.oktobrī Aģentūras Cēsu nodaļa pieņēmusi lēmumu Nr.5961, ar kuru pieteicējai par meitu *E.P.* piešķirts bērna kopšanas pabalsts *(lietas 41.lapa)*. Savukārt no 2006.gada 1.augusta *E.P.* tēvs *A.P.* ir nodarbināts Īrijā, līdz ar ko viņam radās tiesības pieprasīt ģimenes pabalstu Īrijas Republikā, ko viņš 2006.gadā arī izdarījis, tomēr pabalstu Īrijas kompetentā iestāde pirmo reizi izmaksājusi tikai 2009.gada 15.oktobrī *(lietas 5.lapa)*.

Kā jau tiesa to norādīja iepriekš sprieduma 8.punktā Regulas Nr.1408/71 75.panta 1.punkts noteic, ka gadījumos, kas minēti 73.panta 1.punktā, ģimenes pabalstus nodrošina tās valsts kompetentā institūcija, kuras tiesību akti attiecas uz darba ņēmēju. Tātad ar brīdi, kad darba ņēmējs attiecīgās valsts kompetentajā institūcijā iesniedz pieprasījumu piešķirt ģimenes pabalstu, rodas institūcijas pienākums nodrošināt viņu ar šo pabalstu, savukārt citai dalībvalstij, kura ģimenes pabalstu nodrošinājusi iepriekš, šāds pienākums attiecīgi vairs nepastāv. Līdz ar to apstāklis, ka pieteicējas meitas *E.P.* tēvs *A.P.* Īrijas Republikā pieprasījis ģimenes pabalstu, ir atzīstams par tādu, kas ne tikai varēja būt, bet pat bija par pamatu pabalsta izmaksas pārtraukšanai ar 2007.gada 1.jūniju, proti, ar brīdi, kad pieteicēja Latvijas Republikā vairs nebija nodarbinātā.

Tādējādi tiesa konstatē pieteicējas vainu nepamatoti laika posmā no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam izmaksātā ģimenes valsts pabalsta un bērna kopšanas pabalsta saņemšanā. Līdz ar to arī atzīstams, ka Aģentūra bija tiesīga atgūt valsts sociālo pabalstu pārmaksu.

[11] Pieteicēja norāda, ka gadījumā, ja viņa būtu paziņojusi, ka bērna tēvs ir pieteicies ģimenes pabalsta saņemšanai Īrijas Republikā un uz tā pamata viņai tiktu pārtraukta pabalsta izmaksa Latvijā, tad laika posmā no 2007.gada 1.jūlija līdz 2009.gada 15.oktobrim neviens no viņiem par bērnu nebūtu saņēmis ģimenes pabalstu ne no vienas valsts.

Tiesa jau sprieduma iepriekšējā punktā norādīja, ka pieteicējas pienākums bija informēt Aģentūru par to, ka *A.P.* Īrijas Republikā ir pieprasījis ģimenes pabalstu par meitu *E.P.*, un šo pienākumu nekādā veidā nevar ietekmēt Īrijas kompetentās iestādes rīcība, triju gadu laikā nepiešķirot viņam ģimenes pabalstu. Ja *A.P.* šādu Īrijas kompetentās iestādes rīcību uzskata par prettiesisku, tad viņam tā ir (bija) jāapstrīd vai jāpārsūdz saskaņā ar Īrijas Republikā esošo tiesisko regulējumu. Savukārt, ja pieteicēja nolēma nepaziņot par minēto pabalsta pieprasījumu, tad viņai bija jāapzinās, ka Latvijā ģimenes pabalsts viņai tiek izmaksāts nepamatoti un Aģentūrai būs tiesības to atgūt.

[12] Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 27.[1] panta pirmajā daļā *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim)* nebija noteikts termiņš, kādā Aģentūra ir tiesīga atgūt sociālā pabalsta pārmaksas, tomēr administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka apstākļos, kad likumā nav norādīti konkrēti termiņi kādu darbību veikšanai, iestādei ir īpaši jāpievērš uzmanība labas pārvaldības principam kā tiesiskā valstī pastāvošai vadlīnijai valsts pārvaldes iestādes tiesiskajās attiecībās ar privātpersonu. Citiem vārdiem, tas, ka nav konkrēta termiņu noteicoša norma, nozīmē tieši to, ka jāvadās pēc vispārīgā principa – taisnīga procedūra saprātīgā laikā *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 6.jūnija lēmuma lietā SKA-505/2008 10.punkts)*. Savukārt nenoteiktā tiesību jēdziena – taisnīgu procedūru īstenošana saprātīgā laikā – saturs tiesai ir jāizskaidro atbilstoši konkrētās lietas apstākļiem *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 29.decembra sprieduma lietā SKA-489/2006 9.3.apakšpunkts)*.

No izskatāmās lietas materiāliem ir konstatējams, ka Aģentūra par to, ka *A.P.* Īrijā pieprasījis ģimenes pabalstu par meitu *E.P.*, uzzinājusi no Īrijas kompetentās iestādes 2009.gada 14.aprīļa informācijas, kas Aģentūrā saņemta 2009.gada 22.aprīlī *(lietas 61.lapa)*. Savukārt Sākotnējo lēmumu Aģentūras Starptautisko pakalpojumu nodaļas Pabalstu koordinācijas daļa pieņēma 2010.gada 3.decembrī, tātad vienu gadu septiņus mēnešus un 11 dienas no dienas, kad Aģentūra varēja konstatēt attiecīgo pabalstu pārmaksu.

Ņemot vērā minēto, kā arī likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 27.[1] panta pirmās daļas *(spēkā no 2011.gada 1.janvāra)* patreizējo redakciju, kas noteic, ka Aģentūra atgūst valsts sociālo pabalstu pārmaksātās summas par pagājušo laiku, bet ne vairāk kā par triju gadu periodu, skaitot no pārmaksas konstatēšanas dienas, tiesa secina, ka Aģentūra kontroli par vecāku pabalsta izmaksas pamatotību pieteicējai veikusi saprātīgā laikā.

[13] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka Aģentūras Lēmums ir pamatots un tiesību normām atbilstošs, bet pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *B.G.* pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2011.gada 21.janvāra lēmuma Nr.09-5/898 atcelšanu daļā, ar kuru viņai uzlikts pienākums atmaksāt ģimenes valsts pabalsta un bērna kopšanas pabalsta pārmaksu par laika periodu no 2007.gada 1.jūnija līdz 2009.gada 20.martam.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2011.gada 7.decembrī.

Tiesnesis *(paraksts)* G.Ploriņš

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis_____G.Ploriņš
Valmierā, 2011.gada 7.decembrī